

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
A. Abdunazarov
2025- yil 27 08

**BOLALARNING IJTIMOIIY MOSLASHUVI FANINING
O‘QUV DASTURI**

1-kurs, kunduzgi ta’lim shakli uchun

Bilim sohasi: 100000-Ta’lim
Ta’lim sohasi: 110000 -Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi: 60110200-Maktabgacha ta’lim

Namangan - 2025

Fan /modul kodi BIM105	O‘quv yili 2025-2026	Semestr 1	ECTS- Kreditlar 5	
Fan /modul turi majburiy	Ta’lim tili O‘zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1	Fan nomi	Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Bolalarning ijtimoiy moslashuvi	60	90	150
2.	<p align="center">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o‘qitishdan maqsad – gumanitar bilishning sohasi sifatida ijtimoiy - pedagogika, uning ob’ekti, tadqiqot predmeti va asosiy kategoriyalari haqida nazariy bilimlar berish. Bolani ijtimoiylashtirishning asosiy omillari va qonuniyatlari haqida yaxlit tasavvurlarni shakllantirish. Ijtimoiy - pedagogik faoliyatning o‘ziga xosliklari va uning gumanistik yo‘nalganligini yoritib berish. Turli yoshdagi bolalar bilan ijtimoiy - pedagogik faoliyat olib borishning asosiy metod va shakllarini o‘rganish va amaliyotda qo‘llay olishga o‘rgatish.</p> <p>Fanning oldiga qo‘ygan vazifalari - talabalarda ijtimoiy pedagogikaning tarmoqlari; ijtimoiy pedagogika umumiy pedagogikaning tarkibiy qismi ekanligi; ijtimoiy pedagogikaning madaniy-tarixiy asoslari, etnografik va falsafiy negizlari; ijtimoiy pedagogikaning jamiyat hayotidagi ahamiyati; sotsial ish metod va texnologiyalari haqidagi bilimlarini shakllantirishdan iborat.</p> <p align="center">II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari)</p> <p align="center">II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu: Bolalarning ijtimoiy moslashuvi fanining maqsad va vazifalari, nazariy asoslari, fan sifatida rivojlanishi.</p> <p>Ijtimoiy pedagogika ta’rifi, tuzilishi va vazifalari. Ijtimoiy pedagogika tushunchasi. Ijtimoiy pedagogikaning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Ijtimoiy pedagogikaning sohalari va vazifalari. Ijtimoiy pedagogikaning asosiy kategoriyalari.</p> <p>2- mavzu: Ijtimoiylashuv tushunchasi jarayoni, vositalari.</p> <p>Children and Society University of Southampton https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/sspc2011#syllabustim(QS80)</p> <p>Ijtimoiylashuv tushunchasi mazmuni. Ijtimoiy tarbiya va uning</p>			

bosqichlari. Ijtimoiylashtirish-tarbiyaning bosh maqsadi.

3-mavzu: Bolaning ijtimoiylashuvda muhitning o'рни
Ijtimoiylashtirishning omillari va mexanizmlari. Makro, mikro omillar.

4-mavzu: Ijtimoiy pedagogikani va ijtimoiy-pedagogik faoliyat rivojining metodologik asoslari.

O'zbekistonda ijtimoiy pedagogikaning rivojlanish tarixi. O'zbekistonda ommaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarining rivojlanishi va unda bolalarning ijtimoiylashuvi tarixi.

5-mavzu: Tarbiya ijtimoiy-madaniy hodisa sifatida: an'anaviy qadriyatlar va zamonaviy pedagogik yondashuvlar uyg'unligi.

Tarbiya – ijtimoiylashtirish omili. Ijtimoiylashtirish – tarbiyaning bosh maqsadi.

6- mavzu: Bolalik – insonning ijtimoiy hayot me'yorlarini egallay boshlash davri.

Maktabgacha yosh davri – ijtimoiy hayot me'yorlarini egallay boshlash davri. Ijtimoiylashuv omillarining - bola rivojlanishiga ta'siri.

7- mavzu: Pedagogika va ijtimoiy pedagogika kategoriyalari.

Shaxs, rivojlanish, faoliyat, ijtimoiylashuv, jamiyat ijtimoiy pedagogikaning asosiy kategoriyalari. Ijtimoiylashuv jarayoni. Tarbiya va ijtimoiy tarbiya.

8-mavzu: Ijtimoiy tarbiyada mahallaning o'рни.

Milliy mentalitet va uning ijtimoiylashuvda tutgan o'рни. Mahalla ijtimoiylashuvning an'anaviy omili sifatida. Ijtimoiylashuv jarayonida muhitning o'рни.

9-mavzu: Ijtimoiy muhit bolani tarbiyalashning omili sifatida.
Children and Society University of Southampton
[https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/sspc2011#syllabustim\(QS80\)](https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/sspc2011#syllabustim(QS80)

Ijtimoiy pedagogikaning jamiyatda tutgan o'рни. Tarbiya va ijtimoiy tarbiya. Bolaning sotsiumda rivojlanishi.

10-mavzu: Ijtimoiy pedagogik faoliyatda bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirish.

Maktabgacha yoshdai bolalarni MTT sharoitlariga moslashuvining o'ziga xos xususiyatlari. Bolalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitga moslashuvda pedagogning roli. MTT bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyalari.

11-mavzu: Pedagogning ota-onalar bilan olib boradigan ijtimoiy faoliyati.

Ota-ona qaramog'ida bo'lmagan bolalar bilan olib boriladigan ijtimoiy pedagogik faoliyat. Ta'lim-tarbiya rivojlantirish vazifalarini hal etishga ijtimoiy pedagogik yondashuv. Oila bilan ijtimoiy pedagogik faoliyat olib borish.

12- mavzu: Pedagogning bolalarning ijtimoiylashuvidagi roli.

<https://mpe.uz/files/Ilk%20Qadam%20UZB%20final.pdf>

Ijtimoiylashtirish – bolalar tomonidan guruhda ijtimoiy xulq-atvor me'yorlarining o'zlashtirilishi, qabul qilinishi va rioya etilishiga rahbarlik, bolalarning ijtimoiylashuvi sohalarini o'rganish va kengaytirish: dam olish vaqtlari, bayramlarni tashkil etishning texnologiyalari.

13-mavzu: Tarbiyachi shaxsida ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish metodlari.

Tarbiyachi shaxsida ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishga oid kasbiy va ijtimoiy kompetentlikni rivojlantirish.

14-mavzu: Deviant xulq-atvor tushunchasi.

Deviatsiya va uning turlari. Derekvet xulq-atvor turlari. Deviant xulq-atvorli bolalar bilan ijtimoiy-pedagogik amaliyot yuritish

15-mavzu: Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining bolalar bilan ijtimoiy faoliyatdagi munosabati.

Ta'lim-tarbiya jarayonida tarbiyachining kreativ yondashuvi.

III. Seminar mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Ijtimoiy pedagogika fan sifatida. **Children and Society University of Southampton**
[https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/sspc2011#syllabusstim\(QS80\)](https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/sspc2011#syllabusstim(QS80))
2. Ijtimoiylashuv tushunchasi jarayoni, vositalari.
3. Ijtimoiylashtirishning omillari va mexanizmlari.
4. Ijtimoiy pedagogika rivojlanishining madaniy-tarixiy asoslari.
5. Tarbiya – ijtimoiy hodisa
6. Bolalik – insonning ijtimoiy hayot me'yorlarini egallay boshlash davri.
7. Pedagogika va ijtimoiy pedagogika kategoriyalari.
8. Ijtimoiy tarbiyada mahallaning o'рни.
9. Ijtimoiy muxit bolani tarbiyalashning omili sifatida. **Children and Society University of Southampton**
[https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/sspc2011#syllabusstim\(QS80\)](https://www.southampton.ac.uk/courses/modules/sspc2011#syllabusstim(QS80))

10. Ijtimoiy pedagogik faoliyatda bolalarning moslashuv ko'nikmalarini shakllantirish.
11. Pedagogning oila bilan olib boradigan ijtimoiy faoliyati.
12. Pedagogning bolalarning ijtimoiylashuvidagi o'rni.
<https://mpe.uz/files/Ilk%20Qadam%20UZB%20final.pdf>
13. Deviant xulq-atvor tushunchasi.
14. Tarbiyachi shaxsida ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirish metodlari.
15. Maktabgacha ta'lim tashkiloti tarbiyachilarining bolalar bilan ijtimoiy faoliyatdagi munosabati.

VI. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Talaba mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlari hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi.

- darslik va o'quv qo'llanma materiallar bo'yicha fan boblari va ma'ruzalarni o'rganish;
- tarqatma materiallar ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha mavzular ustida ishlash;
- talabaning o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;
- faol oqitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Ijtimoiy pedagogikada ishonirish metodi.
2. MTT bolalarining moslashuv ko'nikmalarini shakllantirish texnologiyalari.
3. Insonparvarlik tamoyili.
4. Oilaga ijtimoiy pedagogik yordam shakllari.
5. Bola rivojlanishida muhitning ta'siri.
6. Tarbiya va ijtimoiy tarbiya.
7. Tarbiyachi shaxsida ijtimoiy munosabatlarni rivojlantirishga oid kasbiy kompetentlikni rivojlanishi.
8. Ijtimoiy pedagogikani va ijtimoiy-pedagogik faoliyat rivojining metodologik asoslari.
9. Oila va uning asosiy funksiyalari.
10. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijtimoiy pedagogik ishlarni tashkil etish.
11. Ijtimoiy pedagogika fanining joriy etilishi.
12. Ijtimoiy pedagogik faoliyat metodlari.
13. Bola rivojlanishida ijtimoiy omillar.

	<p>14.Oila, MTT va mahallaning hamkorligi.</p> <p>15.Oila bilan ishlashning asosiy ish shakllari.</p> <p>16.Ijtimoiy pedagogika fanining joriy etilishi.</p> <p>17.MTTning ota – onalar bilan olib boradigan ishlari.</p> <p>18.Ijtimoiy pedagogik faoliyat turlarining ahamiyati.</p> <p>19.Ijtimoiylashtirishda xulqi og‘ishgan bolalar bilan ish olib borish metodlari.</p> <p>20.Mahalla institutining bola rivojlanishidagi roli.</p> <p>Talabalarga mustaqil o‘rganish uchun mavzular bo‘yicha konspekt, referat va prezentasiyalar tayyorlash tavsiya etiladi.</p>
<p>3.</p>	<p>V. Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bolalarni ijtimoiy moslashtirish nazariyasi fanining maqsad va vazifalari o‘zlashtirgandan so‘ng uning mazmuni metodlari, pedagogikaning jamiyat hayotidagi ahamiyati, ijtimoiy moslashuvning ta‘lim va tarbiya jarayonidagi ahamiyati to‘g‘risidagi bilimlarga ega bo‘lishi kerak. - ijtimoiy pedagogikaning tibbiy-psixologik asoslari, ijtimoiy pedagogikaning madaniy-tarixiy, etnografik va falsafiy negizlari, sotsial ishlar metodlari, sotsial ishlar texnologiyasi, pedagogik sotsiologiya asoslari, mahallada va jamoada sotsial ishlarni rejalashtirish bo‘yicha malakaga ega bo‘lishi kerak. - pedagogik sotsiologiya metodlaridan unumli foydalanish, pedagogik jamoada muhit, pedagogning sotsial portreti, turli yoshdagi bolalar bilan ijtimoiy - pedagogik faoliyat olib borishning asosiy metod va shakllari haqida ko‘nikmaga ega bo‘lishi kerak.
<p>4.</p>	<p>VI. Ta‘lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma‘ruza; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlar qilish; • jamoa bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar; • BBB”, “Tarozi”, “SWOT-tahlil”, “Sinkveyn”, “FSMU”.
<p>5.</p>	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat</p>

	shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirishi zarur.
--	---

Asosiy adabiyotlar

1	Sodiqova Sh.A. Maktabgacha ta'limda ta'lim va tarbiya texnologiyalari: o'quv qo'llanma / Sh. A. Sodiqova. - Toshkent : Bookmany print, 2022 K-55598
2	Maxmutazimova Yu.R. Maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyalari: o'quv qo'llanma / YulduzRaxmatovna Maxmutazimova; Nizomiy nomidagi TDPU. - Toshkent: Tamaddun, 2022 K-53693
3	Ibragimova G.N. Maktabgacha ta'limda pedagogik diagnostika: o'quv qo'llanma / G. N. Ibragimova, muxarrir Abumalik Akramoy; D.
4	Choriyeva D.A. Nizomiy nomidagi TDPU.-Toshkent, Nodirabegim, 2021.K-
5	M.Asranbayeva.A.Xakimov.F.Akramjonova. Bolalarning ijtimoiy moslashuvi. O'quv qo'llanma Namangan 2024.

Qo'shimcha adabiyotlar

1	Mirziyoyev Sh.M. "Qonun ustuvorligi va Nrisenmanfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi" mavzusidagi O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganining 24 yilligiga bag'ishlangan tantanali marosimdagi ma'ruzasi. - T.: "O'zbekiston", 2017. 48 b.
2	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qafiy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. -T.: "O'zbekiston". - 2017.- 102b.
3	Shodmonova Sh. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi-Toshkent, «Fan va texnologiyalar» nashriyoti.2008 yil.
4	Voxidova N Ijtimoiy pedagogika darslik T-2021
5	Asranbayeva M.X. Bolalarning ijtimoiy moslashuvi fanidan o`quv qo`llanma o`quv qo`llanma N-2024
6.	A.Abduqodirov , R. yunusov Magistrlik dissertatsiyasi. Metodik qo'llanma. Nizomiy nomidagi TDPU, T.:2000
7.	Maktabgacha ta'lim vazirining "O'zbekirton Respublikasi Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan davlat talablari. Toshkent-2018yil.
8.	D.R.Babayeva., D.F.Xalilova., D.Salimova "Bolalarning ijtimoiy moslashuvi". Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2022

Axborot manbalari

<http://www.edulib.ru/>

<https://eric.ed.gov>

<https://libgen.is>

<https://ziyonet.uz>

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Tuzuvchi:	M.H.Asranbayeva - NamDPI, Maktabgacha ta'lim kafedrasini mudiri, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
E-mail:	munojatasranbayeva1976@gmail.com
Tashkilot:	Namangan davlat pedagogika instituti, "Maktabgacha ta'lim" kafedrasini
Taqrizchi:	Sh.Xujamberdiyeva - NamDU, "Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim" kafedrasini professori, pedagogika fanlari doktori (DSc)

Fan o'quv dasturi Namangan davlat pedagogika institutida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan:

- Maktabgacha ta'lim kafedrasining 2025 __-yil " __"-dagi №__-sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqqa tavsiya etilgan.

- Pedagogika fakulteti kengashining 2025-yil " __" _____dagi №__-sonli majlisida ma'qullangan va tasdiqqa tavsiya etilgan.

- NamDPI Kengashining 2025-yil, " __" _____dagi №__-sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqlangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i: M. Asqarova

Fakultet dekani: Z. Abdullayev

Kafedra mudiri: M. Asranbayeva

Tuzuvchi: M. Asranbayeva

